

OSAKASKUNTATOIMINNAN KIINNOSTAVA HISTORIA JA OSAKASKUNTATOIMINNAN PERUSTEET

Sodankylä 19.2.2025 ja Kemijärvi 26.2.2025

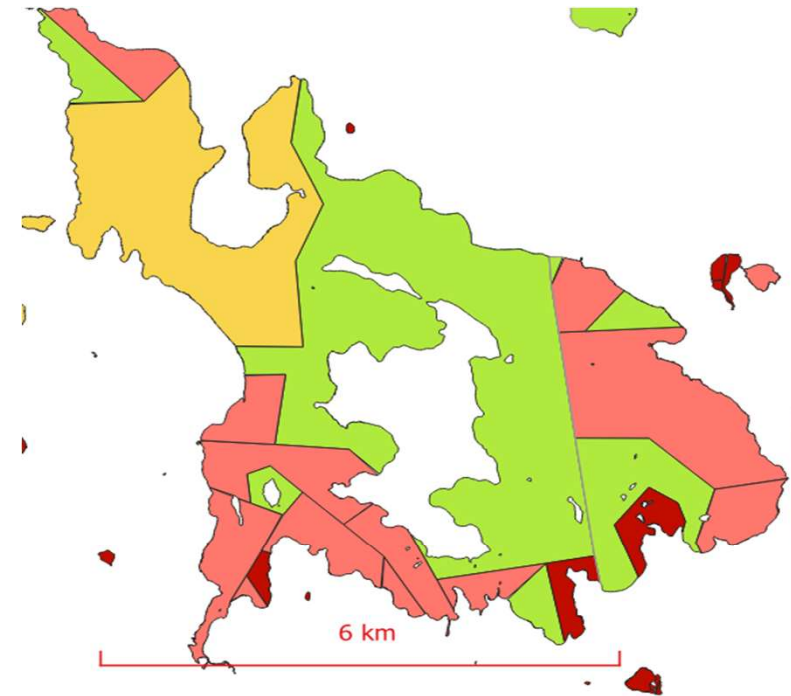
ESITELMÄN SISÄLTÖ:

1. OSAKASKUNNAN/KALASTUSKUNNAN HISTORIA
2. OSAKASKUNTA KALASTUSLAISSA
3. OSAKASKUNTATOIMINNAN PERUSTEET
4. KOSKITILA JA ERITYISEN ETUUDEN OSAKASKUNTA
5. OSAKASKUNNAN NYKYINEN MERKITYS
6. JÄRJESTÄYTYNYT JA JÄRJESTÄYTYMÄTÖN OSAKASKUNTA
7. LINKIT

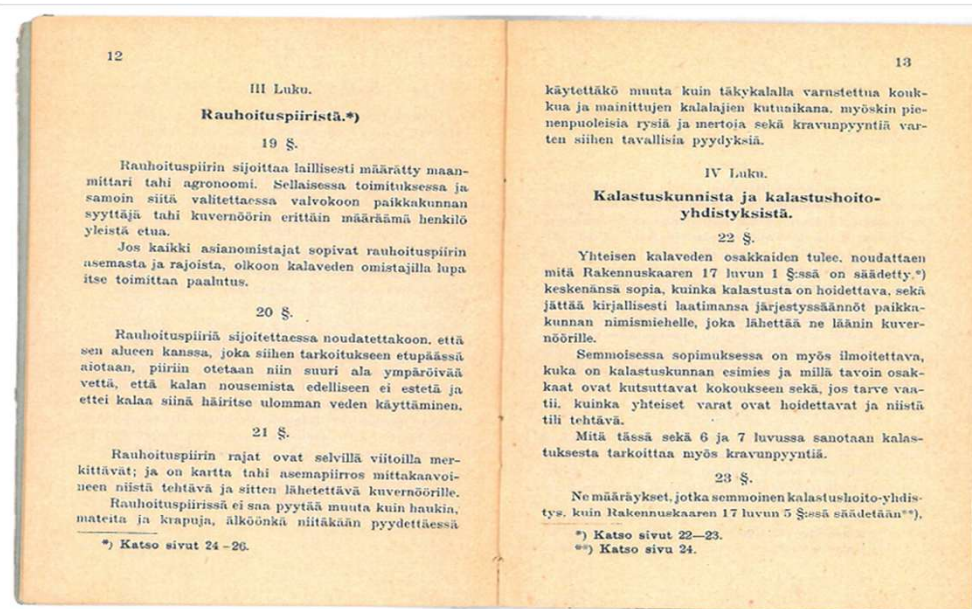
1. OSAKASKUNNAN/KALASTUSKUNNAN HISTORIA

- ❑ Osakaskunta on yhteisö, hallinnoi yhteistä vesialuetta
- ❑ Suomessa kalavesien käyttö perustui perinteisesti talokohtaiseen omistukseen ja yhteisölliseen hallintaan
- ❑ Historia juontaa juurensa pitkälle keskiajalle
- ❑ Ne muodostuivat alkujaan, kun kylien ja talojen omistamia vesialueita/maa-alueita ryhdyttiin hallinnoimaan yhteisesti (ISOJAKO)
- ❑ Silloin alettiin jakaa yhteisiä peltoja ja niittyjä yksityistiloiksi. Ja yhteisiksi alueiksi jäivät mm. vesialueet, kiven- ja savenottopaikat.
- ❑ Kalastus oli tärkeä elinkeino, ja vesialueet olivat arvokkaita resursseja

2. OSAKASKUNTA KALASTUSLAISSA

- ❑ Ensimmäinen Kalastuslaki 1724 (Suomen Kalakirjasto)
- ❑ Kalastuslaki 1865:
  - Kalastusoikeudet kuuluivat maanomistajille.
  - Vesialueita hallittiin **yhteisalueina** (kylät)
- ❑ Kalastuslaki 1903
  - ❑ Lailliset kalastustavat, rajoitukset, **KALASTUSKUNTA JA KALASTUSHOITOYHTYMÄT** (kuva)
  - ❑ Esimies ja järjestyssäännöt kunnan nimismiehelle, joka lähettää ne läänin kuvernöörille.

OSAKASKUNTA KALASTUSLAISSA

Kalastuslaki 1951

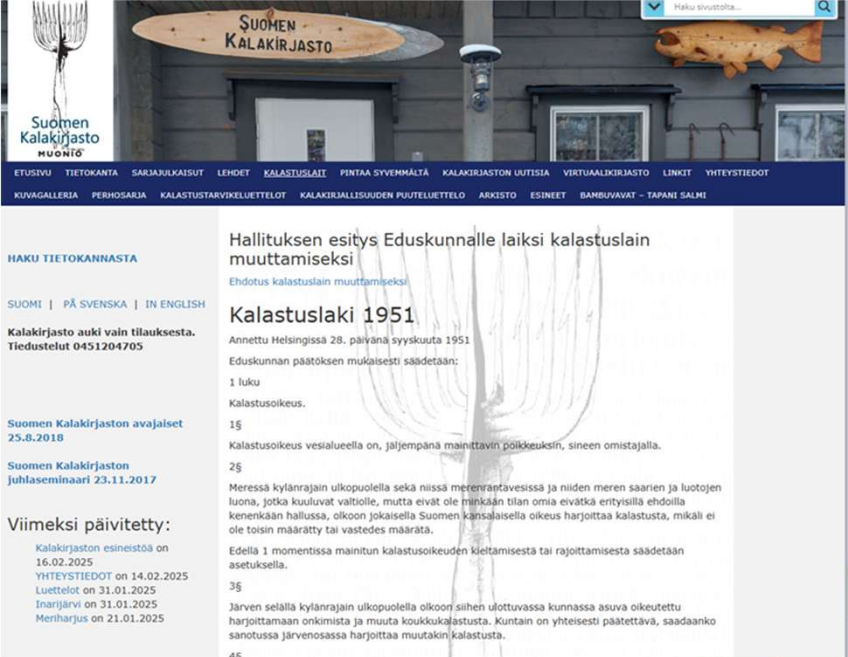
- ❑ *Yhteisen kalaveden osakkaat muodostavat kalastuskunnan.*
  - ❑ *Kalastusoikeus vesialueella vesialueen omistajalla.*
  - ❑ *Sellaisen tilan omistaja, jolla kalastustorppain lunastamisesta annetun lain (16/ 24) nojalla on oikeus kalastukseen yhteisellä vesialueella, on kalastuskunnan osakas*

Kalastuslaki 1982

- ❑ Useille kiinteistöille yhteisesti kuuluvan kalaveden osakkaat muodostavat kalastuskunnan, jonka toimielimiä ovat **kalastuskunnan kokous ja johtokunta**. Ne, joilla on **kalastusoikeus koskitilan alueella**, muodostavat yhdessä koskitilan omistajan kanssa **kalastuskunnan**, jossa osakkuudet määräytyvät sen mukaan kuin kullakin on kalastusoikeutta.

Kalastuslaki 2016

- ❑ Yhteisalue lain mukaisesti **osakaskunta**

The screenshot shows the website of Suomen Kalakirjasto. The main content area displays the title 'Kalastuslaki 1951' and the date 'Annettu Helsingissä 28. päivänä syyskuuta 1951'. Below the title, there is a list of sections: 1 luku (Kalastusoikeus), 1§ (Kalastusoikeus vesialueella on, jäljempänä mainittavin poikkeuksin, sineen omistajalla), 2§ (Meressä kylänrajain ulkopuolella sekä niissä merenranta-alueissa ja niiden meren saarien ja luotojen luona, jotka kuuluvat valtiolle, mutta eivät ole minkään tilan omia eivätkä erityisillä ehdoilla kenenkään hallussa, olkoon jokaisella Suomen kansalaisella oikeus harjoittaa kalastusta, mikäli ei ole toisin määrätty tai vastedes määrätä), and 3§ (Edellä 1 momentissa mainitun kalastusoikeuden kieltämisestä tai rajoittamisesta säädetään asetuksella). The page also includes a search bar at the top right and a navigation menu at the top.

3. OSAKASKUNTATOIMINNAN PERUSTEET

- ❑ Osakaskunta on yhteisalueen (yleensä vesialueen tai metsäalueen) omistajien hallinnollinen elin. Osakaskunnan tehtävänä on hallinnoida ja kehittää yhteistä aluetta osakkaiden eduksi sekä huolehtia alueen kestävästä käytöstä ja hoidosta.
- ❑ Osakaskuntatoiminta perustuu **yhteisaluelakiin (758/1989)** ja **kalastuslakiin (2016)**, jos kyseessä on vesialueiden osakaskunta.
- ❑ **Kiinteistöjen yhteisen alueen ja yhteisen erityisen etuuden hallinnosta ja käytöstä on voimassa, mitä tässä laissa säädetään. (YhteisalueL. 1§)**
- ❑ Miten yhteisalueet muodostuivat;
- ❑ Ruotsin vallan aikana ja Suomen autonomian aikana yhteisalueet olivat **kylien ja talojen yhteisesti käyttämiä maa- ja vesialueita.**
- ❑ **Isojako (1700-luvulta lähtien)** muuttivat tilannetta jakamalla maita yksityisomistukseen, mutta monia yhteisiä alueita jäi silti hallinnoitavaksi yhdessä.
- ❑ Yhteisalueelakia uudistettu 2000- luvun alussa, **osakaskunta**, siihen asti oli Jakokunta-käsite, maa- ja vesialueet, jossa kalastuksesta päätti kalastuskunta

The screenshot shows the Finlex website interface. At the top, there is a search bar with the text 'Hae aiheista' and a search button. Below the search bar, there are navigation links: 'Etusivu', 'Lainsäädäntö', 'Oikeuskäytäntö', 'Viranomaiset', 'Valtiosopimukset', 'Hallituksen esitykset', and 'Julkaisut'. The main content area displays the title '18.8.1989/758' and a table of contents for the 'Yhteisaluelaki'. The table of contents includes sections for 'Yleisiä säännöksiä', '1 §', and '2 §'. On the right side, there are additional links and information, including 'Ajantasainen lainsäädäntö', 'Säädöksiä seurattu SDK 48/2025 saakka (julkaistu 11.2.2025)', and 'Aineistoon liittyvä muu materiaali'.

4. KOSKITILA JA ERITYISEN ETUUDEN OSAKASKUNTA

Historia:

- Ennen teollistumista ja vesivoiman hyödyntämistä **koskitilat olivat yksityisiä omistuksia**, joilla oli oikeus käyttää koskialueen vesistöä esimerkiksi:
- **Kalastukseen** (lohen- ja siianpyynti)
- **Myllytoimintaan** (vesivoimalla toimivat myllyt)
- **Sahatoimintaan** (vesivoiman hyödyntäminen puunjalostuksessa)
- Usein koskitilat olivat **perintötiloja**, joita jaettiin suvussa sukupolvelta toiselle. Kalastusoikeudet kuuluivat usein osaksi kiinteistöä ja säilyivät omistajilla pitkä.

Koskitilat ja niiden käyttö nykyään

Omistus ja hallinta

- Koskitilat voivat olla yksityisessä tai yhteisomistuksessa.
- Joissain tapauksissa ne ovat siirtyneet sähköyhtiöiden tai valtioiden omistukseen, etenkin jos niihin on rakennettu vesivoimalaitoksia.
- Osassa tapauksista alkuperäiset omistajat tai heidän perillisensä ovat säilyttäneet **kalastusoikeudet** tai muita vesialueen käyttöoikeuksia.

Eriyisen etuuden Osakaskunta

- Koskitilan **osakaskunta**, joka huolehtii yhteisistä asioista, kuten kalastuksen järjestämisestä
- Osakaskunta toimii lainsäädännön, kuten **yhteisaluelain (758/1989)**, mukaisesti.

Kiistat ja epäselvyydet

Koskitiloihin liittyy **oikeudellisia epäselvyyksiä**, esimerkiksi siitä, kuka omistaa vesialueet ja kalastusoikeudet.

Osakaskunnan järjestäytyminen vaatii osakasluettelon (osuuksien määräytyminen) ja kiinteistötunnuksen -> Maanmittauslaitoksen kiinteistörekisterissä omistajaksi on usein merkitty voimayhtiö (lainhuuto), eikä kalastusoikeutta ole huomioitu.-> AVI ei hyväksy sääntöjä.

YhteisalueL 3§ 2 mom.

Jos koskitilan alueella omistajan ohella myös muilla on kalastusoikeus, heidän katsotaan muodostavan yhdessä omistajan kanssa **erityisen etuuden osakaskunnan**, jossa osakkuudet määräytyvät sen mukaan kuin kullakin on kalastusoikeutta.

5. OSAKASKUNNAN NYKYINEN MERKITYS

- Osakaskunnat hallinnoivat edelleen huomattavia vesialueita Suomessa ja ovat tärkeässä roolissa kalastuslupien myöntämisessä sekä vesistöjen hoidossa.
- Toimivat oikeushenkilöinä ja niiden päätöksentekoa säätelee yhteisaluelaki ja kalastuslaki ja järjestäytyneellä osakaskunnalla säännöt.
- Osakaskunta on aina olemassa; joko järjestäytynyt tai järjestäytymätön.
- Osakkaita ovat yhteisen alueen osakas kiinteistöjen osakkaat tai erityisen etuuden osakkaat.
- Päätösvaltaa käyttää osakaskunnan kokous.

6. JÄRJESTÄYNYT JA JÄRJESTÄYTYMÄTÖN OSAKASKUNTA

JÄRJESTÄYNYT OSAKASKUNTA

- Päätösvalta osakaskunnan kokouksella
- Koolle kutsuu hoitokunta
- Aluehallintovirasto vahvistaa säännöt
- Hoitokunta/toimisijamallisäännöt

JÄRJESTÄYTYMÄTÖN OSAKASKUNTA

- Päätösvalta osakaskunnan kokouksella
- Kokouksen koolle kutsuu osakas

7. LINKIT

KALATALOUDEN KESKUSLIITTO

[Osakaskunnat - Kalatalouden Keskusliitto - Ahven.net](#)

LAPIN KALATALOUSKESKUS

[Osakaskunnat - Lapin Kalatalouskeskus ry neuvoo kalatalousasioissa](#)

MAANNITTAUSLAITOS

[Yleistä yhteisistä alueista | Maanmittauslaitos](#)

ALUEHALLINTOVIRASTO

[Osakaskunnat - Rakentaminen, asuminen ja osakaskunnat - Luvat, ilmoitukset ja hakemukset - Yritys tai yhteisö – Aluehallintovirasto](#)

LAPIN ELY-KESKUS

[Kalatalousalueet ja kalavesien omistus - ely - ELY-keskus](#)

